

“ҮНЭТ ДУРСГАЛТ ЗҮЙЛИЙН ЗЭРЭГЛЭЛД НЭР ДЭВШҮҮЛЭХ” ҮЗМЭРИЙН ЖАГСААЛТЫН ТӨСӨЛ

АРХАНГАЙ АЙМГИЙН МУЗЕЙ								
Д/д	Үзмэрийн нэр	Хувийн дугаар	Тоо ширхэг	Хэмжээ	УБМС-ийн дугаар РСН (прораммын)	Судлагдсан сурталчлагдсан байдал	Саналын үндэслэл	СӨҮТ-ийн санал
1	Нархажид	Ү-1961-34	1	54x44 см	6501ARM00048	Архангай аймгийн музей үзмэрийн дээжис I. УБ, 2023. Монголын музейн шилдэг үзмэрийн дээжис II. УБ., 2014 он. Тал 181	Зээгт наамал. Торго, алт, мөнгөн утас, шүр, сувд, оюу, анар. Нархажид бурхан улаан лагшинтай, тэргүүндээ гурван мэлмийтэй, идэр залуу бүсгүйн дүртэй. Тэрээр хохимой толгойн титэм, ясан чимэг зүүсгэл, гавал эрх асааж, зүүн мөрөө дамнуулан хонх, дамар бүхий хадамгай тавьж, баруун мутартаа махир хутга, зүүн мутартаа гавал аяганаас цус уун, бадам цэцгийн наран мандал дээр улаан Каларатри, хар Бхайрава хэмээх эмсийг гишгэн зогсож буйгаар дүрсэлсэн. Нэр нь үл мэдэгдэх бүтээлч. XIX зуун.	Дэмжсэн
2	Заяын хүрээ	Ү-1959-7	1	58x83 см	6501ARM00518	<i>Монголын музейн шилдэг үзмэрийн дээжис II. УБ., 2014 он. Тал 181</i> <i>Заяын Гэгээний Хүрээ. БНСУ, Дэжон. 2018 он</i> History, Architecture and Restoration of Zaya Gegeenii Khree Monastery in Mongolia. Monaco. 2016	Монгол зураг. Цаас, гуааш. Ядамсүрэн. 1958 он.	Дэмжсэн

НИЙТ 2 ДЭСИЙН 2 ШИРХЭГ

“ҮНЭТ ДУРСГАЛТ ЗҮЙЛИЙН ЗЭРЭГЛЭЛД НЭР ДЭВШҮҮЛЭХ” ҮЗМЭРИЙН ЖАГСААЛТЫН ТӨСӨЛ

БАЯН-ӨЛГИЙН АЙМГИЙН МУЗЕЙ								
Д/д	Үзмэрийн нэр	Хувийн дугаар	Тоо ширхэг	Хэмжээ	УБМС-ийн дугаар РСН (прораммын)	Судлагдсан сурталчлагдсан байдал	Саналын үндэслэл	СӨҮТ-ийн санал
1	Алтан шармал эмээл	БӨМ1972.0 .9	1 иж 10	<p>Эмээлийн бүүрэгний у - 40см.</p> <p>өр - 21см.</p> <p>Урд талын бүүрэгний өн - 11см.</p> <p>Хойд бүүрэгний өн - 9см.</p> <p>Жин - 3840гр.</p> <p>Дөрөөний у - 19см.</p> <p>өр - 13см.</p> <p>/ Хос дөрөөний / Жин - 1700гр.</p> <p>Эсгий тохомны у - 43см.</p> <p>өр - 32,5см.</p> <p>Жин - 280гр.</p> <p>Ширэн гөлөмний у - 123см.</p> <p>өр - 49,5см.</p> <p>Жин - 1985гр.</p>	152	Уг алтан шармал эмээлийг байгууллагын пейж хуудасаар сурталчилж байсан.	Үзмэрийн түүхэн он цаг, давтагдашгүй уран хийц ховор байдлаар нь үндэслэн үнэт үзмэрт нэр дэвшүүлэхээр санал дэвшүүлэв.	Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар дутуу

				<p>Эсгий тохомны у - 54,5см.</p> <p>Жин - 1445гр. Дэвсэгний у - 118,3см. өр - 60см.</p> <p>Жин - 1045гр. Даруулганы у - 60см. өр - 6,4см.</p> <p>Жин - Хазаарын өр - 2,5см. Оосорын у - 116см.</p> <p>Жин - 960гр.</p>				
2	Сийлбэр ор	БӨМ1973.0 .1	1	Өндөр 85см, урт 214см, өргөн 71см	97	Уг сийлбэр орыг байгууллагын пейж хуудасаар сурталчилж байсан	Үзмэрийн түүхэн он цаг, давтагдашгүй уран хийц ховор байдалаар нь үндэслэн үнэт үзмэрт нэр дэвшүүлэхээр санал дэвшүүлэв	Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар дутуу
3	Хобыз хөгжим	БӨМ1960.0 .74	1	Толгойн у - 13,5см. Хүзүүний у - 15,7см. Их биеийн у - 29,7см. өр - 16см. Хүзүүний өр - 2,6см. Урт - 60см, Жин 375гр	105	Уг хобыз хөгжимийг байгууллагын пейж хуудасаар сурталчилж байсан	Үзмэрийн түүхэн он цаг, давтагдашгүй уран хийц ховор байдалаар нь үндэслэн үнэт үзмэрт нэр дэвшүүлэхээр санал дэвшүүлэв	

4	Элгэн дээл	БӨМ1960.0 .2	1	Захны у - 44см. Цээжний өр - 30см. Ханцуйн өр - 12см. Хормойн өр - 49см Жин-1920	11	Казахстан улсын “Егемен” сонин мөн байгууллагын пейж хуудасаар сурталчилж байсан	Үзмэрийн түүхэн он цаг, давтагдашгүй уран хийц ховор байдалаар нь үндэслэн үнэт үзмэрт нэр дэвшүүлэхээр санал дэвшүүлэв	Дэмжээгүй УБМСанги йн дугаар дутуу
5	Дугуй ширдэг	БӨМ1960.0 .141	1	Урт 202см, өргөн 122см, жин 7240см	653	Уг дугуй ширдэгийг байгууллагын пейж хуудасаар сурталчилж байсан	Үзмэрийн түүхэн он цаг, давтагдашгүй уран хийц ховор байдалаар нь үндэслэн үнэт үзмэрт нэр дэвшүүлэхээр санал дэвшүүлэв	Дэмжээгүй УБМСанги йн дугаар дутуу
6	Тогонцог бойвог	БӨМ1960.0 .3	1 иж 4	Тогонцог: Бойвог: Тогонцог /хос/ 640гр Улны У- 24см. Өн - 42см. бойвог /хос/ Өр - 9,7см. Өр - 25см. 600гр Өсгийний Өн - 6,5см Түрийний Өр - 16,5см. Улны Өр - 8,5см. У - 24,5см.	12	Уг тогонцог бойвогийг байгууллагын пейж хуудасаар сурталчилж байсан	Үзмэрийн түүхэн он цаг, давтагдашгүй уран хийц ховор байдалаар нь үндэслэн үнэт үзмэрт нэр дэвшүүлэхээр санал дэвшүүлэв	Дэмжээгүй УБМСанги йн дугаар дутуу
7	Саукеле	БӨМ1960.0 .186	1	Магнайн хэсгийн хүрээний у - 7,5см	307	Уг саукелег байгууллагын пейж хуудасаар сурталчилж байсан	Үзмэрийн түүхэн он цаг, давтагдашгүй уран хийц ховор байдалаар нь үндэслэн үнэт үзмэрт нэр дэвшүүлэхээр санал дэвшүүлэв	Дэмжээгүй УБМСанги йн дугаар дутуу

				2 талын улаан бүчний у - 22,5см Ар талын шилэвчний у - 58см Ар талын шилэвчний өр - 20см Унжуулганы у - 154см Унжуулганы өр - 15,5см				
8	Мөнгөн тоногтой бүс	БӨМ1960.0 .11	1	Тэлээний өр - 4,3см, өндөр 5см, урт 97см, жин 1310гр	25	Энэхүү мөнгөн тоногтой бүсийг байгууллагын пейж хуудасаар сурталчилж байсан	Үзмэрийн түүхэн он цаг, давтагдашгүй уран хийц ховор байдалаар нь үндэслэн үнэт үзмэрт нэр дэвшүүлэхээр санал дэвшүүлэв	Дэмжээгүй УБМСанги йн дугаар дутуу
9	Эрэгтэй гутал	БӨМ1960.0 .6	1 иж 2 ширхэ г	Өндөр 40.2см, өргөн 34см, жин 1870гр, Түрийний өр - 18см. Улны өр - 11см. улны у - 29,2см.	19	Энэхүү эрэгтэй гуталыг байгууллагын пейж хуудасаар сурталчилж байсан	Үзмэрийн түүхэн он цаг, давтагдашгүй уран хийц ховор байдалаар нь үндэслэн үнэт үзмэрт нэр дэвшүүлэхээр санал дэвшүүлэв	Дэмжээгүй УБМСанги йн дугаар дутуу
10	Годон дээл	БӨМ1960.0 .148	1	ИХ биеийн у- 130см Захын у- 35см Цээжний өр- 68см Сугены өр- 28см Ханцуйн өр- 17см Хормойн өр- 122см Жин- 2200гр	1	Энэхүү эрэгтэй годон дээлийг байгууллагын пейж хуудасаар сурталчилж байсан	Үзмэрийн түүхэн он цаг, давтагдашгүй уран хийц ховор байдалаар нь үндэслэн үнэт үзмэрт нэр дэвшүүлэхээр санал дэвшүүлэв	Дэмжээгүй УБМСанги йн дугаар дутуу

“ҮНЭТ ДУРСГАЛТ ЗҮЙЛИЙН ЗЭРЭГЛЭЛД НЭР ДЭВШҮҮЛЭХ” ҮЗМЭРИЙН ЖАГСААЛТЫН ТӨСӨЛ

11. БАЯНХОНГОР АЙМГИЙН МУЗЕЙ								
Д/д	Үзмэрийн нэр	Хувийн дугаар	Тоо ширхэг	Хэмжээ	УБМС-ийн дугаар РСН (прораммын)	Судлагдсан сурталчлагдсан байдал	Саналын үндэслэл	СӨҮТ-ийн санал
1	Хос хүрэл адуу	80.1.3	1	Урт: 6 см Өргөн: 9см, Өндөр: 8,5 см, Зузаан-0,5 см Жин: 177 гр	6401БХМ00129	Монголын музейн шилдэг үзмэрийн дээжис -2 ботийн 224-р талд нийтгэлгдэн, Монголын үндэсний телевизийн Соёл эрдэнэ нэвтрүүлэгээр олонд сурталчлагдсан.	Хүрэл үзмэрийн хувь ур хийц дахин давтагдахгүй, монгол оронд өөр олдоогүй байгаа. Үзмэр өгсөн хүний үр хүүхэд олон жил эргүүлэн авахаар шүүхээр явсны эцэст 2022 онд эцэслэн музейн талд улсын дээд шүүхийн шийдвэр гарч шийдвэрлэгдсэн тул үнэт зэрэглэлд оруулж саналтай байна.	Дэмжсэн
2	Диваажингийн шингод	70.3.9	1	Өргөн: 47,5 см Өндөр: 66 см, Жин: 105 гр	6401БХМ01199	Музейн мэдээллийн цахим хаягаар сурталчлагдсан. Үзмэрийн зааланд байнгын дэглэлтэнд сурталчлагдаж байдаг.	66x47.5см зайд шарын шашны Энх амгалангийн орны 200 дүрслэлийг багтаасан, торгоны алтан утсаар зүү ороох, зээглэж, хөвөөлдөж маш нарийг бүтээснээрээ дахин давтагдахгүй хатгамалын урлал тул үнэт зэрэглэлд оруулах саналтай байна.	Дэмжсэн

НИЙТ 2 ДЭСИЙН 2 ШИРХЭГ

“ҮНЭТ ДУРСГАЛТ ЗҮЙЛИЙН ЗЭРЭГЛЭЛД НЭР ДЭВШҮҮЛЭХ” ҮЗМЭРИЙН ЖАГСААЛТЫН ТӨСӨЛ

БУЛГАН АЙМГИЙН МУЗЕЙ								
Д/д	Үзмэрийн нэр	Хувийн дугаар	Тоо ширхэг	Хэмжээ	УБМС-ийн дугаар РСН (прораммын)	Судлагдсан сурталчлагдсан байдал	Саналын үндэслэл	СӨҮТ-ийн санал
1	Хэт хутга	69.02.1-9	9	Хутга урт-30 см Хутганы хуй -26,7 см Савх 2 ширхэг урт -31,3 см Гинж богино - 26 см Гинж урт -71 см Хэт - өн- 6.6 см, өр-8.3 см Нийт жин - 1.412 гр	6301БУМ01280	Монголын музейн шилдэг үзмэрийн дээжис. Ц.Цэндсүрэн нар. 2014.	Түшээт хан Дашням нь 26 настайдаа Богд Хаант Монгол Улсыг байгуулахад алтан урагийн ноёдыг оройлон оролцсон ба 1912 онд Тусгаар тогтнолын үйл хэрэгт оролцсон эрэлхэг эх орончдоос хамгийн түрүүнд Дашням ханыг онилон хорлосон байдаг. Уг хүний эдэлж хэрэглэж байсан XIX-XX зууны үед Монгол дархны дахин давтагдашгүй аргаар урласан бөгөөд маш нарийн ур хийцтэй, гоёл чимэглэл болон хэрэглээний эд зүйл болох хоолны савх, хэт зэрэг иж бүрэн үнэт металл болох мөнгөн тоногтой, 4 шүрэн, 2 оюу шигтгээтэй хэт хутга нь тус музейн нандин үзмэрүүдийн нэг билээ. Уг үзмэрийг Аймгийн музейн сан хөмрөгт 1968 оны үзмэр цуглуулгаар Гурван булаг сумын иргэн Тарваас авсан.	Дэмжсэн
2	Ардын Хатанбаатар Магсаржавын хантааз	54.08	1	Урт-92 см, өргөн-63 см, жин-22.5 гр	6301БУМ00814	Доктор Г.Мягмарсамбуу судалж шинжлэх ухааны эргэлтэд оруулсан. Монголын музейн шилдэг үзмэрийн дээжис. Ц.Цэндсүрэн нар. 2014.	XX зууны төр цэргийн нэрт зүтгэлтэн, цэргийн жанжин Цэргийн явдлын яамны сайд ардын хатанбаатар Магсаржавын алдар гавьяаг нь мөнхжүүлэх зорилгоор Булган аймгийн төв	Дэмжсэн

						<p>“Музейн мэдээлэл” сэтгүүл. Ж.Ганбат. 2012.</p> <p>дуулгат бунханыг байгуулж шарилыг нь шилжүүлэн бунхалсан байна.1998 онд Монгол Улсын Засгийн Газрын 39 дүгээр тогтоолоор Булган аймгийн Хутаг-Өндөр сумын дунд сургуулийг Ардын Хатанбаатар С. Магсаржавын нэрэмжит сургууль болгосон.</p> <p>Түүний энэхүү хантаазыг Улаан хүрэн чисчүү, торго түүнийг улбар шар өнгийн цулгуй, чисчүүгээр давхар эмжиж, булан бүрийг хагас өлзий хээгээр чимэглэжээ. Уг үзмэрийг Аймгийн музейн сан хөмрөгт 1983 оны үзмэр цуглуулгаар иргэн охин Ичинхорлоогоос авсан.</p>	
3	Ш.Намхай аваргын хөөрөг	73.02	1	Өн-10.5см, өр-4.6 см, жин-85 гр Амсарын диаметр-1.5см	6301БУМ01392	<p>Монголын музейн шилдэг үзмэрийн дээжис. Ц.Цэндсүрэн нар. 2014.</p> <p>Наадамд түрүүлэхэд нь Гадаад хэргийн анхны сайд Эрдэнэ дайчин хошой чин ван М.Ханддорж Даншигийн их аварга Ш.Намхайг 1908 онд Чүлтэм аваргыг орхин наадамд түрүүлэхэд нь Бээжингээс захиалан авчирч гардуулсан байна. . XX зууны эхэн үед бүтээгдэн, хэрэглэж байсан хув толгойтой, гуулин нуухтай, төмөр халбагатай хятад эрээн шаазан хөөрөг, ёроол дээрээ хятад ханз бичигтэй.Уг үзмэрийг Аймгийн музейн сан хөмрөгт 1973 оны үзмэр цуглуулгаар иргэн Доржоос авсан.</p>	Дэмжсэн
4	Солир	72.03	1	Жин нь 13.735гр, өн-13 см, өр-21см, урт-	6301БУМ01392	<p>“Булган аймгийн музейн олдвор “солир” гэх хайлшийн химийн судалгаа ба үнэлгээ”</p> <p>Агаарт бүрмөсөн шатаж дуусалгүй дэлхийн гадарга дээр унах сансрын биет бөгөөд нарны аймгийн бүрэлдэхүүнд багтдаг</p>	Дэмжсэн

				23см, зузаан-20.2, голч-85 см.		Ж.Оюун, Ч.Наранчимэг. 2016.	хатуу бодис. Найрлагаар нь: Чулуун, Төмрөн, Төмрөн чулуун гэж ангилдаг. Булган аймгийн Орхон суманд 1970 онд унасан.	
НИЙТ 4 ДЭСИЙН 12 ШИРХЭГ								

“ҮНЭТ ДУРСГАЛТ ЗҮЙЛИЙН ЗЭРЭГЛЭЛД НЭР ДЭВШҮҮЛЭХ” ҮЗМЭРИЙН ЖАГСААЛТЫН ТӨСӨЛ

ГОВЬ-АЛТАЙ АЙМГИЙН МУЗЕЙ								
Д/д	Үзмэрийн нэр	Хувийн дугаар	Тоо ширхэг	Хэмжээ	УБМС-ийн дугаар RCH (проаммын)	Судлагдсан сурталчлагдсан байдал	Саналын үндэслэл	СӨҮТ-ийн санал
1	Сийлбэртэй эмээл	ГАМ57.1	1	Урт 60 Өргөн 29 Жин 4900гр	00938	Говь-Алтай аймгийн Музейн үзмэрийн дээжис 2023 цомогт орсон	үнэт	Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар, үндэслэл дутуу
2	Хаш чулуун аяга	ГАМ90.13	1	Өн-7,6 Жин 145гр	01069		үнэт	Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар, үндэслэл дутуу
3	Хүрэл баавгай том	ГАМ75.21	1	Өргөн-4 Д-6,8 Жин-10гр	01208		үнэт	Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар, үндэслэл дутуу
4	Мөнгөн гэртэй хэт хутга	ГАМ59.1	1	Урт-37,3 Өргөн-3 Жин-1185гр	00943		үнэт	Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар, үндэслэл дутуу
5	Хаш чулуун сүх	ГАМ63,2	1	Урт-11,8см Өргөн-6,5см Жин-140гр	00485		үнэт	Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар,

							үндэслэл дутуу
6	Ногоон хаш чулуун сүх	ГАМ63,3	1	Урт-8,4 Өргөн-7,4 Зузаан-1,7	01074		үнэт Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар, үндэслэл дутуу
7	Чингис хааны хөрөг зураг	ГАМ80.92	1	Урт-81 Өргөн-62	01095		үнэт Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар, үндэслэл дутуу
8	Халх эхнэрийн толгойн боолт	ГАМ80.93	1	Д-14 Жин-1185гр	00999		үнэт Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар, үндэслэл дутуу
9	Шаазан таваг	ГАМ82.17	1	Өн-4 Д-13,5см 645гр	00226		үнэт Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар, үндэслэл дутуу
10	Шүрэн даруулга	ГАМ80.90	1	Д-6см Жин-130гр	00949		үнэт Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар, үндэслэл дутуу
11	Засагт ханы тамга	ГАМ64.1	1	Өн-12,5 Урт-10,6 Өргөн-10,6 Жин-3965гр	00953	Говь-Алтай аймгийн Музейн үзмэрийн дээжис 2023 цомогт орсон. “Халхын засагт хааны тамга” ном 2023	үнэт Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар, үндэслэл дутуу
НИЙТ 11 ДЭСИЙН 11 ШИРХЭГ							

“ҮНЭТ ДУРСГАЛТ ЗҮЙЛИЙН ЗЭРЭГЛЭЛД НЭР ДЭВШҮҮЛЭХ” ҮЗМЭРИЙН ЖАГСААЛТЫН ТӨСӨЛ

ДАРХАН-УУЛ АЙМГИЙН МУЗЕЙ								
Д/д	Үзмэрийн нэр	Хувийн дугаар	Тоо ширхэг	Хэмжээ	УБМС-ийн дугаар РСН (прогаммын)	- Судлагдсан сурталчлагдсан байдал	Саналын үндэслэл	СӨҮТ-ийн санал
1	Д. Сүхбаатар, В. И. Ленин нарын уулзалт.	ДАМ70.01	1	118x133		<ul style="list-style-type: none"> - 2016 онд “Дархан нутгийн түүх соёлын дурсгалууд” номын 78 дугаар хуудсанд зураг нь хэвлэгдсэн. - 2021 онд “Дархан-Уул аймгийн Музейн урлаг, уран сайхны сан хөмрөгийн судалгаа” магситрын зэргийн нэг сэдэвт бүтээлийн 52 дугаар хуудсан тодорхойлолтын хамт хэвлэгдсэн. - 2021 онд “Дархан Музейн урлагийн бүтээлүүд” каталоги номын 13 дугаар хуудсанд бүтээлчийн тухай болон үзмэрийн дэлгэрэнгүй тодорхойлолтын хамт тус тус хэвлэгдсэн. 		Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар, үндэслэл дутуу
НИЙТ 1 ДЭСИЙН 1 ШИРХЭГ								

“ҮНЭТ ДУРСГАЛТ ЗҮЙЛИЙН ЗЭРЭГЛЭЛД НЭР ДЭВШҮҮЛЭХ” ҮЗМЭРИЙН ЖАГСААЛТЫН ТӨСӨЛ

ДОРНОГОВЬ АЙМГИЙН МУЗЕЙ, СУРГАЛТ СУРТАЛЧИЛГААНЫ ТӨВ								
Д/д	Үзмэрийн нэр	Хувийн дугаар	Тоо ширхэг	Хэмжээ	УБМС-ийн дугаар РСН (прораммын)	Судлагдсан сурталчлагдсан байдал	Саналын үндэслэл	СӨҮТ-ийн санал
1	Цагаан Туг	02-27	1	ДМ-44 см Урт-180см	00656	2012 онд “Дорноговь судлал” эмхэтгэл нь цагаан тугийн мөрөөр судлагдсан. 2023 онд “Хутагтын нутгийн өв” бүтээл орсон. 2023 онд Дорноговь “Шилдэг үзмэрийн дээжис”-д хэвлэгдэн гарсан.	Их Монгол улсын түүхэнд холбогдох Их цагаан сүлд, Хар сүлд тугийн дагуул тугуудыг XVII зууны эхэн үед Монголын нийслэл Хархорумаас хязгаар нутгуудад байрлуулсан түүхтэй бөгөөд үүний нэг нь Дорноговь аймгийн Хөвсгөл сумын Сүлдэнэ хөх толгой гэх газар тахигдаж иржээ. Өдгөө музейд хадгалагдаж буй энэхүү Цагаан сүлдийг 1640-1940 оныг хүртэл Тугчин овгийнхон үе дамжин хамгаалж, тахиж тунгаж ирсэн байдаг. 2001 онд Д.Ойдов гэдэг хүн энэхүү тугийг хадгалж байгаад ахин сэргээн Дорноговь аймгийн МССТ-ийн сан хөмрөгт өгсөн. 1692 оны үед Мэргэн вангийн хошууны анхны ноён Гүрсихэй тусгайлан тахиж байсан.	Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар дутуу
2	Гомбо нэрэнгийн дээл	75-444	1	Өндөр-1м 28см Ханцуйн урт-89см Хормойн өргөн-1м 6см Суганы өргөн-40см Цээжний өргөн-73см	00033	2023 онд Дорноговь “Шилдэг үзмэрийн дээжис”-д хэвлэгдэн гарсан.	Боржигон Цэцэн вангийн сүүлчийн ноён Гомбосүрэнгийн өмсөж байсан ямбаны дээл. Алтан шаргал утсаар уул, үүл тэргүүтнийг оёсон. Цээж ар хэсэгт алтан шаргал утсаар лууг дүрсэлсэн. Зах нь мухар, энгэрийг дөрвөн хуруу бор атласаар дэвсгэрлэж луугаар чимэглэсэн. Гар аргаар зүү ороож урласан.	Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар дутуу

				Ханцуйн өргөн-26см				
3	Говь мэргэн вангийн хошуу ноён Анандбазарын дээл	07-04	1	Урт-143 см Өргөн-87см Жин -1940 гр Хормойн өргөн-87 см Цээжний өргөн-63см Суганы өргөн -33 см Ханцуйны өргөн-38,5см Ханцуйны урт-107,5 см Ханцуйны алдалсан урт-216 см	00167	2023 онд Дорноговь “Шилдэг дээжис”-д үзмэрийн хэвлэгдэн гарсан.	Говь мэргэн вангийн хошуу ноён Анандбазарын ямбаны дээл. Улаан атласаар хийж шар даавуугаар доторлосон. Цэнхэр өнгийн утсаар таван лууны дүрсийг уран хатгамалаар оёсон.	Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар дутуу
4	Цагаан шүрэн хөөрөг	74-1	1	Өргөн-4,2 см Жин -125 гр	00025	2023 онд Дорноговь “Шилдэг дээжис”-д үзмэрийн хэвлэгдэн гарсан.	Сайн ноён Хан Намнансүрэнгийн эдлэж хэрэглэж ирсэн цагаан шүрэн хөөрөг. Уламжлалт мөртэй, ёроолыг өөрөөс нь гаргасан, зорж ухмалдаж хийсэн, төмөр халбагатай, гуулин нухтай, дууриамал шүрэн толгойтой. Гар аргаар хийсэн.	Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар дутуу
5	Ханд -дин -аа	75-647	1	Урт-104 см Өргөн -76 см	00013	2023 онд Дорноговь “Шилдэг дээжис”-д үзмэрийн хэвлэгдэн гарсан.	Ханд-дин-аа бурханыг тэг голд нь байрлуулж түүний эргэн тойронд төрөл бүрийн бурхад, бодьсавдар нар болон уул, ус, ан, амьтан, ургамал тэргүүтнийг өнгө хослуулан гоёмсогоор хатгасан онцлогтой. Эргэн тойронд 13 бурханыг өөрийн орон зайд өнгө ялган дүрсэлсэн ба доод талаар нь Далх, Очирваань, Балданлхам зэрэг догшидийг Сүмбэр уулс, Чандмань эрдэнийн хамт хатгасан байна.	Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар дутуу

							Гар аргаар хатгамаллаж оёсон.	
6	Ногоон дарь эх	75-648	1	Өндөр -117,5 см Өргөн -80см	00613	2023 онд Дорноговь “Шилдэг дээжис”-д гарсан. Дорноговь үзмэрийн хэвлэгдэн	Зээгт наамалын урлал. Ногоон өнгөт Дарь эх. Мутрыг цээжний өмнө чагжлан зөрүүлсэн, ялж төгс нөгчилсэн таван эрдэнийн билэгт риннатай.	Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар дутуу
7	Хуяг хормогч	57-2	1	Өндөр-69,5 см Өргөн -44 см Жин -1900гр	00009	2023 онд Дорноговь “Шилдэг дээжис”-д гарсан. Дорноговь үзмэрийн хэвлэгдэн	Он цаг: Улс төрийн бутралын үе /1368-1691/ Цээжин хэсэгтээ хулсыг үдээрээр үдэж тал хэсгийг нь үдээрээр хийсэн. Хормойг эсгийгээр ширж, илгээр эмжсэн. Хоолойн хэсгийг арьсаар ширлэсэн.	Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар дутуу
8	Хэцүү тээгийн агуйгаас олдсон эмээл, богц, дөрөө	60-1	1	Эмээлний бүүрэгний зүүн хавтасны урт-46 см, буруу талын хавтасны урт-55 см, эмээлийн өндөр-24 см, өргөн 30 см, Дөрөө жин-280 гр, Богц өндөр-45 см, өргөн-30 см	00011	2023 онд Дорноговь “Шилдэг дээжис”-д гарсан. Дорноговь үзмэрийн хэвлэгдэн	Он цаг: манжийн ноёрхлын үе /1368-1691/ Дорноговь аймгийн Айраг сумын хэцүү тээгийн агуйгаас олдсон эмээл, богц дөрөө.	Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар дутуу
9	Богд Зонховын магтаал	75-443	1	Урт-4м 60см Өргөн 88см	00151	2023 онд Дорноговь “Шилдэг дээжис”-д гарсан. Дорноговь үзмэрийн хэвлэгдэн	Хул атлас дээр дээд хэсэгт Богд Зонховыг хоёр шавийн хамт үүлэн сэнтийд сууж байгаар дүрсэлсэн. Төгсгөл доод хэсэгт цэнхэр лагшинтай зургаан мутартай Гомбомахгал бурханыг дүрсэлсэн. 203 мөр бүхий сургаал. Төвдийн шар бичгээр зарлигийг бичсэн.	Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар дутуу
10	Морин хуур	75-1545	1	Өндөр -136 см	00152		1951 онд Айраг сумын харьяат дархан Агваанзундуй урласан. Царны хоёр хацар дээр арслан, шувуу, нүүрэн талд нь хангай,	Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар дутуу

				Өргөн -31 см		2023 онд Дорноговь “Шилдэг үзмэрийн дээжис”-д хэвлэгдэн гарсан.	хонин сүрэг дүрсэлсэн. Хоёр мөрөн дээр нь бадам цэцэгийг сийлсэн. Нүүрэн талд таван хошуу мал, төлийг сийлсэн. Хоёр чих, дөрвөн талдаа битүү сийлбэртэй, хуурын толгойг уян харимхай металлаар холбосон, хуурдаж байхад дүүхэлзэн хөдөлдөг. Гар аргаар хийсэн.	
11	Сургүй мөнгөн хазаар	75-7	1	Жин-1100гр	00003	2023 онд Дорноговь “Шилдэг үзмэрийн дээжис”-д хэвлэгдэн гарсан.	Дорноговь аймгийн Өргөн сумын харьяат Доржцэдэн урласан. Боржигон хийц. Говийн 7-р ноён хутагт хэрэглэж байсан. Он цаг: 1920 он Цул мөнгөөр сүлжиж хийсэн, таван товруутай, товруу болгоны хажууд 13 жижиг чимэгтэй, амгайны хоёр талд тэнхлэгтэй, тэнхлэгний голд хас хээтэй.	Дэмжээгүй УБМСанги йн дугаар дутуу
НИЙТ 11 ДЭСИЙН 11 ШИРХЭГ								

“ҮНЭТ ДУРСГАЛТ ЗҮЙЛИЙН ЗЭРЭГЛЭЛД НЭР ДЭВШҮҮЛЭХ” ҮЗМЭРИЙН ЖАГСААЛТЫН ТӨСӨЛ

ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН МУЗЕЙ								
Д/д	Үзмэрийн нэр	Хувийн дугаар	Тоо ширхэг	Хэмжээ	УБМС-ийн дугаар РСН (прораммын)	Судлагдсан сурталчлагдсан байдал	Саналын үндэслэл	СӨҮТ-ийн санал
1	Хүрэл морь	Ү69.6.8	1	11.8x7.5 см, жин-70 гр	406	Н. Сэр-Оджав, Д. Долгорсүрэн Дундговь аймгийн нутаг хүрлийн үед. “Дундговь аймгийн музейн хүрэл цуглуулга” каталоги	Дундговь аймгийн музейн арга зүйн зөвлөлийн хурлаар хэлэлцэж санал оруулсан.	Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар дутуу
2	Сариг хайрханы солир	ү.72.1.11	1	21x33 см, жин 13820 гр,	977	Энэ солирыг 1979 оны 8 сард Ленинград /Санкт-Петербург/ болон Дубнагийн цөмийн шинжилгээний институтэд шинжилж үзээд төмөр солир гэж тодорхойлон дэлхийн солирын холбооны бүртгэлд оруулсан байна.	Дундговь аймгийн музейн арга зүйн зөвлөлийн хурлаар хэлэлцэж санал оруулсан.	Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар дутуу
3	Чулуун солир	ү 67.1.41	1	9x8 см, Жин-950 гр	878	Ленинград /Санкт-Петербург/ болон Дубнагийн цөмийн шинжилгээний институтэд шинжлээд атмосферийн давхаргад ороод цулынхаа 70 хувийг шатаж алдсан, 7.1 сая жилийн настай гэж тодорхойлжээ. дэлхийн солирчдын нийгэмлэгийн солирын жагсаалтанд бүртгэгдсэн болно.	Дундговь аймгийн музейн арга зүйн зөвлөлийн хурлаар хэлэлцэж санал оруулсан.	Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар дутуу

4	Хийдийн уул	Ү 84.12	1	150x37 см	1182	“Дундговь аймгийн Музейн сан хөмрөгөөс” каталоги	Дундговь аймгийн музейн арга зүйн зөвлөлийн хурлаар хэлэлцэж санал оруулсан.	Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар дутуу
5	Морин хуур	Ү 84.37	1	урт -130,5 см, царны урт 26,7 см, өр-26,7 см	1207	“Дундговь аймгийн Музейн сан хөмрөгөөс” каталоги	Дундговь аймгийн музейн арга зүйн зөвлөлийн хурлаар хэлэлцэж санал оруулсан.	Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар дутуу
6	Шүрэн хөөрөг	Ү 86.3	1	8.5x6 см, жин-180 гр	1493	“Дундговь аймгийн Музейн сан хөмрөгөөс” каталоги	Дундговь аймгийн музейн арга зүйн зөвлөлийн хурлаар хэлэлцэж санал оруулсан.	Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар дутуу
7	Нутгийн тойм зургийн эх	ү 67.1.37	1	48x48 см	871	“Дундговь аймгийн Музейн сан хөмрөгөөс” каталоги	Дундговь аймгийн музейн арга зүйн зөвлөлийн хурлаар хэлэлцэж санал оруулсан.	Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар дутуу
8	Гэрийн мод	ү 99.2	1	Сархинаган тоонотой 6 ширхэг банзан ханатай 98 ширхэг уньтай, 133x123 см	1652	“Дундговь аймгийн Музейн сан хөмрөгөөс” каталоги	Дундговь аймгийн музейн арга зүйн зөвлөлийн хурлаар хэлэлцэж санал оруулсан.	Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар дутуу

НИЙТ 8 ДЭСИЙН 8 ШИРХЭГ

“ҮНЭТ ДУРСГАЛТ ЗҮЙЛИЙН ЗЭРЭГЛЭЛД НЭР ДЭВШҮҮЛЭХ” ҮЗМЭРИЙН ЖАГСААЛТЫН ТӨСӨЛ

17. ЗАВХАН АЙМГИЙН МУЗЕЙ								
Д/д	Үзмэрийн нэр	Хувийн дугаар	Тоо ширхэг	Хэмжээ	УБМС-ийн дугаар РСН (проаммын)	Судлагдсан сурталчлагдсан байдал	Саналын үндэслэл	СӨҮТ-ийн санал
1	Улаан сахиусан шүрэн баг	59-1	1	өн-45 см өр-52 см, 6800 орчим жижиг шүр		Түүх, Шашин, Музейн судлалын эрдэмтэд судлан шинжилж хамтарсан болон нэгэн сэдэвт бүтээлүүдэд тусган оруулж хэвлүүлсэн. Монголын музейн "Шилдэг үзмэрийн дээжис" номд дэлгэрэнгүй тайлбартайгаар хэвлэгдсэн.	Завхан аймгийн Их-Уул сумын хуягт багт байрлах "Хуяг"-ын хийдэд хэрэглэгдэж байгаад тус музейн сан хөмрөгт 1956 онд шилжүүлэн авсан. Одоогоор монгол Улсад 4 ширхэг бүртгэлтэй ба хорхой шүрээр хийгдсэн XVIII зууны сүүл үеийн шашны ховор бүтээлүүдийн нэг юм.	Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар дутуу
2	Халх эхнэрийн толгойн бүрэн хэрэглэл, гутал, дээл, малгай	68-01	1иж 19 ширхэг	Мөнгөн гоёл Өр-6 см, У-10 см, Жижиг гоёл Өр-3 см, У-5 см, Даавууны өр-8 см, ур-81 см, Оройвч-1145 гр, Эвэр-2185гр, Малгай: Өн-24см, Дм-17см, Хүрээ өн-11см, Дээл: ур-130см, Ханцуй у-116см, Мөрний өн-14см, Онооны ур-87см, Монгол гутал:		2013 онд "Монголчуудын уламжлалт дээл хувцас" сэдэвт бүтээлд орсон.	1930 оны үед Халхын зүүн нутаг хошуунаас худалдан авч байсан иж бүрдэл авгайн гоёл нь Сэцэн Сартуул засгийн хошуу буюу одоогийн Завхан аймгийн Яруу сумын харьяат Нийдэн тайжийн охин Намжил хэрэглэж байсан байна. Толгойн боолын унжлага нь 5-н салаа 3-н хостой, цул цагаан мөнгө, хуучны шүрэн болон оюу эрдэнийн чимэглэлтэй.	Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар дутуу

				Өн-37см, Улны у-31см.				
3	Засагт хан аймгийн тамганы хайрцаг	50-01	1	Өн:21.5 Өр:21.5		2011 онд "Халхын Засагт хан аймаг" А.Очир нарын нэгэн сэдэвт бүлээлд хэвлэгдсэн. Уг хайрцаг нь Завхан аймгийн архивд хадгалагдаж байгаад 1950 онд Орон судлах Музейн үзмэрт тавигдсан.	Засагт хан аймгийн Засагт ханы хошууны тамганы хайрцаг нь 1728 онд олноо Хаан Ахай нэрээр алдаршиж байсан Лайхур ханд Чин гүрнээс олгосон тамганы хайрцаг юм.хөдөө орон нутагт хадгалагдан үлдсэн ховор үзмэр эд өлгийн зүйл	Дэмжээгүй УБМСанги йн дугаар дутуу
4	Жанрайсаг /Жүжигшал	83-252	1	Урт: 10см, Өргөн: 8см, Өндөр: 26см, Жин: 575гр		2014 онд "Музейн үзмэрийн дээжис" нэгэн сэдэвт бүтээлд хэвлэгдсэн ховор хийцийн бүрхны бүтээл нь Завхан аймгийн музейд цор ганц байдаг.	5-н давхар тэргүүнтэй 3-н тийшээ харсан 8-н мутартай, дээд мутрынхаа хуруунд эрх барьсан. Чихэндээ ээмэгтэй, бадамлянхуа цэцгийн суурин дээр зогссон, баруун гартаа цэцэг барьсан. тэргүүндээ титэмтэй 2 гарын алган дээр мэлмийтэй, зүүн гарынхаа мутарт нум сум барьсан, баруун гартаа хорол барьсан Жүжигшал Жанрайсаг бурхан нь үнэт металаар нэг хувь хийгдсэн цор ганц бүтээл юм бүтээл.	Дэмжээгүй УБМСанги йн дугаар дутуу
5	Халтар манан хөөрөг	73-127	1	Жин: 140гр		2014 онд "Музейн үзмэрийн дээжис" нэгэн сэдэвт бүтээлд хэвлэгдсэн.	Хуучны шүрэн толгойтой алтан нуух, Оюу хажтай халтар манан хөөрөг нь ховор хийцийн үнэт чулуугаар хийгдсэн Их гарын хөөрөг болно. Музейн сан хөмрөгт нэг ширхэг хадгалагддаг.	Дэмжээгүй УБМСанги йн дугаар дутуу
6	Цагаан дарь эх	83-66	1	Урт: 83см, Өргөн: 64см, Хэмжээ: Ерөнхий хэмжээ Өр- 82см, У-160см		2014 онд "Музейн үзмэрийн дээжис" нэгэн сэдэвт бүтээлд хэвлэгдсэн.	Улаан өнгийн торгон дээр шороон будаг ашиглан өнгө ялган зурсан 7 мэлмийт цагаан дара эх бурхны танка зураг нь музейн сан хөмрөгт нэг ширхэг хадгалагддаг.	Дэмжээгүй УБМСанги йн дугаар дутуу
7	Далх туг	83-49	1	Өргөн: 73см, Өндөр: 77см, Хэмжээ: Өн-		Нөмрөг уулын ноён "Эмгэн Баатарын Далх туг" үзмэр нь 2013 Б.Баттулга нарын"Түүхт	Уг үзмэрийн онцлох шинж нь Торгон дээр шороон будгаар зурсан улаан хөх цагаан 3 хэлтэй, хэлэн дээрээ төвд бичигтэй.	Дэмжээгүй УБМСанги йн дугаар дутуу

				104см, Ө-102см		Тосонцэнгэл", 2014 онд "Музейн үзмэрийн дээжис" нэгэн сэдэвт бүтээл, 2023 онд "Баатар засгийн хошууны түүх, соёл" сэдэвт эмхэтгэл зэрэг бүтээлүүдэд хэвлэгдсэн.	Монгол улсад цор ганц бүтээл.Энэхүү бүтээл нь Завхан аймгийн Музейд хадгалагдаж байна.	
8	Хүрэл тогоо	83-33	1	Өндөр:65 см, Хэмжээ: Дм-118см		Музей судлал номд 2021 онд хэвлэгдсэн.	Завхан аймгийн музейн шашны үзүүлэгийн танхимд байрлах үзэгч, сонирхогчдын анхаарлыг ихэд татдаг үзмэр бөгөөд 65 см өндөр, амны диаметр нь 118 см, гол бөөрний хэсгээрээ хайстай, хайснаас амсрын дэрвэгэр хэсэг хүртэлх зайд найман тахил, монгол үсгийн бичигтэй, амсар хэсгээрээ хээтэй 250-300 литр орчим багтаамжтай хүрэл тогоо юм. Энд монгол үсгээр «Төр - Гэрэлтийн аравдугаар оны зуны тэргүүн сарын өлзийт сайн өдөр дархан Эрдэнэцогт хүү Гүрж бүтээв», «Их Гэрсэнгийн нярав гэлэн Содов, Шанзудба гэлэн Гачинням, нярав гэлэн Дандар нар бүтээлгэв» гэж бичсэн нь уг тогоог захиалагч, үйлдэгч нар хэн байсныг тодорхой болгоно. Хийсэн цаг хугацааны хувьд «Төр -Гэрэлтийн аравдугаар он»-ыг аргын тоололд шилжүүлбэл даруй 1831 он болж байна. Завхан аймгийн музейн сан хөмрөгт нэг хувь үзмэр	Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар дутуу
9	Жамсран бурхан, Лайхан срогдаг, Рэвгийлхам	85-20	3	Хэмжээ: Жамсран бурхан: 01: Өн-19см, Өр-8см, У-15см,		1969 онд Соёл урлаг сонинд нийтлэгдэж байсан.	Тус үзмэр нь уран Сүрэнгийн XIX зууны сүүл үеийн модон бүтээлүүдийн нэг юм. Уран Сүрэн нь Завхан аймгийн Алдархаан сумын нутагт амьдарч байсан	Дэмжээгүй УБМСангийн дугаар дутуу

				355гр, 02: Өн-12см, Өр- 4,5см, У- 10,5см, 100гр, 03: Өн-12см, Өр-4,5см, У- 10,5см, 95 гр			Монголд алдартай шашны модон сийлбэрийн бүтээлүүдтэй уран дархан хүн байсан аж. Модоор дагнан бурхан урлаж байсны тод илрэл нь "Улаан сахиус 2 дагуулын хамт" үзмэр юм. Завхан аймгийн музейн сан хөмрөгт нэг хувь үзмэр	
10	Дээл	70-07	1	Урт: 122см, Хэмжээ: ур- 1м22см, Ханцу йны ур- 90см, Зах ур- 42,5см, Суга өр-25см, Цээж өр- 68см, Хормой өр-91см, нударга өр- 17см		"Музейн үзмэрийн дээжис" нэгэн сэдэвт бүтээлд 2014 хэвлэгдсэн.	Луу хээтэй 2 нударган дээрээ хорхой шүр, алтадмал утсаар хээ тавьж хийсэн. Энэхүү ховор хийцийн дээлийг 19-р зууны үед хэрэглэгдэж байжээ. Завхан аймгийн музейн сан хөмрөгт нэг хувь хадгалагдаж байна.	Дэмжээгүй УБМ Сангийн дугаар дутуу
НИЙТ 10 ДЭСИЙН 30 ШИРХЭГ								

“ҮНЭТ ДУРСГАЛТ ЗҮЙЛИЙН ЗЭРЭГЛЭЛД НЭР ДЭВШҮҮЛЭХ” ҮЗМЭРИЙН ЖАГСААЛТЫН ТӨСӨЛ

ОРХОН АЙМГИЙН МУЗЕЙ								
Д/д	Үзмэрийн нэр	Хувийн дугаар	Тоо ширхэг	Хэмжээ	УБМС-ийн дугаар РСН (прораммын)	Судлагдсан сурталчлагдсан байдал	Саналын үндэслэл	СӨҮТ-ийн санал
1	Дара эх	09.05	1	Өн:13см, суурийн дм 5,5см,Жин 285гр	6101ОРМ0035 5	“Өндөр Занабазар”..... Ж.Чойнхор, С.Норовсамбуу нарын 1995 онд гаргасан ном зүйгээс уншиж судалсан.	гэгээн	Түдгэлзсэн

							тул үнэт зэрэглэлд бүртгүүлэх санал дэвшүүлж байна. Г.Занабазарын хүрэл цутгамалын “Нэрэх” өвөрмөц аргыг нээж гаргаж ирсэнийг судлаачид тогтоосон бөгөөд, Занабазарын бүтээлийг бүхэлд нь харахад хүний биеийн харьцаа хэмжээний тухай Данжуурт нарийвчлан зааж өгсөн байдаг	
НИЙТ 1 ДЭСИЙН 1 ШИРХЭГ								

“ҮНЭТ ДУРСГАЛТ ЗҮЙЛИЙН ЗЭРЭГЛЭЛД НЭР ДЭВШҮҮЛЭХ” ҮЗМЭРИЙН ЖАГСААЛТЫН ТӨСӨЛ

СҮХБААТАР АЙМГИЙН ТҮҮХ, УГСААТНЫ ЗҮЙН МУЗЕЙ								
Д/д	Үзмэрийн нэр	Хувийн дугаар	Тоо ширхэг	Хэмжээ	УБМС-ийн дугаар РСН (прораммын)	Судлагдсан сурталчлагдсан байдал	Саналын үндэслэл	СӨҮТ-ийн санал
1	Мөнгөн аяга	СҮМ1988.1 .1	1	Өндөр-6.8 см Дм-19.2 см Суурийн дм-11.2 см Жин-730 гр	2201СҮМ00983	Монголын музейн шилдэг үзмэрийн дээжис III-242-р тал Дарьганга мөнгөн урлал 2013-26-р тал Монголын шилдэг нийтлэл-712-р тал Нандин өв 2022-18-р тал Угсаатны зүйн музей2011-62-р тал МҮОНТ “Соёл эрдэнэ” хөтөлбөр” Сүхбаатарын өнгө сонин Монцамэ агентлаг Соёлын яам “Өв соёлоо өвлөн уламжлагчид ба ирээдүйн амжилтын эзэд”	Соёлын өвийн үндэсний төвийн 2023.11.08 өдрийн 01/548 албан тоот	Дэмжсэн үндэслэл дутуу

2	Модон оёдлын машин	СҮМ1970.4 .1	1	Өндөр-27.5 см Өргөн-20.5 см Урт-55.5 см Жин-3470 гр	2201СҮМ00605	Музей үзэх моод Монголын музейн шилдэг үзмэрийн дээжис III-252р тал Угсаатны зүйн музей-2011-28-р тал Орон нутгийн ВВСтелевиз-Удирдагч тайлбарлагч нэвтрүүлэг		Дэмжсэн үндэслэл дутуу
НИЙТ 2 ДЭСИЙН 2 ШИРХЭГ								

“ҮНЭТ ДУРСГАЛТ ЗҮЙЛИЙН ЗЭРЭГЛЭЛД НЭР ДЭВШҮҮЛЭХ” ҮЗМЭРИЙН ЖАГСААЛТЫН ТӨСӨЛ

ТӨВ АЙМГИЙН МУЗЕЙ								
Д/д	Үзмэрийн нэр	Хувийн дугаар	Тоо ширхэг	Хэмжээ	УБМС-ийн дугаар РСН (проаммын)	Судлагдсан сурталчлагдсан байдал	Саналын үндэслэл	СӨҮТ-ийн санал
1	Гүнжийн аяганы ширээ	60-118	1	Өн-35,5 см, ур-50,5 см, өр-38,5 см, 8460 гр	4101ТӨМ0154 7	3. Оюунбилэг (Ph.D), Ж. Наранчимэг нарын “Гүнжийн сүм” судалгааны ажлын ном	Гүнжийн сүм судалгааны номонд дурьдсанаар..., гүнжийн шүүгээ нь улаан чий будагтай, нүүрэн талдаа 4 шургуулгатай, шургуулга бүр гуулин бариултай. Дөрвөн шургуулганы гол хэсэгт 4 хумстай луу ухаж дүрсэлсэн алт шармал суурьтай цүү болон бариултай. Дээд талдаа зургаан углуурганы нүхтэй, цулгуй улаан чий будагтай, эргэн тойрон галт шувуу, бадам цэцгэн хээг цоолборлон сийлбэрлэж алтаар будсан хашлагатай. Хоёр хажуу болон ар талын улаан дэвсгэр дээр галт шувуу, бадам болон мандарваа цэцгийг алтаар уран сайхнаар	Дэмжсэн

							зурсан. мөн шүүгээний хормойд эргэн тойрон бадам цэцэг цоолборлон сийлж алтадсан байна. Дээрх эд зүйлийг Чингийн үеийн гоо сайхны шүүгээтэй харицуулан үзэхэд энэхүү аяганы ширээ нь гүнжийн гоо сайхны шүүгээ байсан бололтой. Энэхүү гоо сайхны шүүгээ нь дээрээ толь тогтоох суурьтай доод талдаа оо энгэсэг хийх шургуулгатай байх бөгөөд хөх хот дахь гүнжийн ордны болон Чингийн үеийн хатдын өргөөний зохион байгуулалттай харьцуулбал гүнж хатдын орны дээд талд байрлуулдаг байжээ.	
2	Бугуйвч	83-1161	1 (хос)	Ур-6,5 см, зу-1,3 см, 80 гр	4101ТӨМ00230	3. Оюунбилэг (Ph.D), Ж. Наранчимэг нарын "Гүнжийн сүм" судалгааны ажлын ном	Гүнжийн сүм судалгааны номонд дурьдсанаар..., энэхүү алт шармал мөнгөн бугуйвчийг 1000 төгрөгөөр музейн үзмэр болгон худалдан авсан байна. Энэхүү алт шармал мөнгөн бугуйвч нь хагас дугуй бөгөөд бугуйн дотор талын хэсэг нь хавтгай, харин бугуйвчны эргэн тойрон цэцэг, навч болон түгжээний хоёр талд өлзий хээг товойлгон цутгасан алт шармал мөнгөн нугас, түгжээтэй болно. Мөн бугуйвчны дотор талд хятад ханз бүхий дардастай юм.	Дэмжсэн
3	Зүү утасны сав (Аяга, цайны сав)	89-1500-2	2	Аяганы амсрын дм-10,7 см, өн-5,5 см, 165 гр, зүү утасны савны өн-7,5 см,	4101ТӨМ01548	3. Оюунбилэг (Ph.D), Ж. Наранчимэг нарын "Гүнжийн сүм" судалгааны ажлын ном	Гүнжийн зүү хуруувчны хайрцаг гэдгийг судлан үзэхэд Чингийн үеийн цайны сав болох нь тогтоогдсон бөгөөд энэхүү сав болон аяга нь <i>cloisonne</i> (хуваалт гэсэн франц үг) паалантай байлаа. Өөрөөр хэлбэл эд зүйлийн гадаргуу дээр үнэт металл утсаар загварын дагуу	Дэмжсэн

				дм-7,5 см, 185 гр			зургийг гаргаж, түүнийг паалангийн зуурмагаар дүүргэж бүтээсэн, чимэглэлийн паалангийн урлаг юм. Мин гүрний үед Юнлигийн хаанчлалын эхэн үед холбогдох <i>cloisonné</i> паалантай эд зүйлс маш ховор байдаг. Манж чин гүрний Энх Амгалан хааны үед Эзэн хааны мэдлийн үйлдвэрүүдийн дунд <i>cloisonné</i> паалангийн олон цех ажиллаж байсан байна.	
НИЙТ 3 ДЭСИЙН 4 ШИРХЭГ								

“ҮНЭТ ДУРСГАЛТ ЗҮЙЛИЙН ЗЭРЭГЛЭЛД НЭР ДЭВШҮҮЛЭХ” ҮЗМЭРИЙН ЖАГСААЛТЫН ТӨСӨЛ

УВС АЙМГИЙН МУЗЕЙ								
Д/д	Үзмэрийн нэр	Хувийн дугаар	Тоо ширхэг	Хэмжээ	УБМС-ийн дугаар РСН (проаммын)	Судлагдсан сурталчлагдсан байдал	Саналын үндэслэл	СӨҮТ-ийн санал
1	Дөрвөд далай хааны эмээлийн мод	Ү.66.1	1	Урд бүүрэг-11.8 өр-26, хойд бүүрэг өн-9.2 Өр26.5, Хавтас у-46.5 өр-11.7, жин-3,820кг			Үнэт	Дэмжээгүй УБМС-ийн дугаар, үндэслэл, судлагдсан байдал дутуу
2	Савал аяга	60.2	1	Дм-27 Өн-14			Үнэт	Дэмжээгүй УБМС-ийн дугаар, үндэслэл, судлагдсан

								байдал дутуу
3	Далай хааны хутга	56.24	1 иж	Хутганы урт-37,5, ирний урт-21.8, Жин-532.18гр, хуйны урт-30.5, Савхны у-32			Үнэт	Дэмжээгүй УБМС-ийн дугаар, үндэслэл, судлагдсан байдал дутуу
4	Хүрэл зэвсэгийн чулуун хэв	73.1.1-2	2	73.1.1 у-29 өр-13.7, жин3.1 73.1.2 урт-29 Өр-13.7 Жин-3.135 гр			Үнэт	Дэмжээгүй УБМС-ийн дугаар, үндэслэл, судлагдсан байдал дутуу
5	Ямбаны жууз	54.16	1	Өн-111см, өр-59, урт -61, жин-14 кг			Үнэт	Дэмжээгүй УБМС-ийн дугаар, үндэслэл, судлагдсан байдал дутуу
6	Амарсанаагийн хөө хуяг	58.26	1	У-59, Өр-110, цээж өр-67, жин-10.330 гр			Үнэт	Дэмжээгүй УБМС-ийн дугаар, үндэслэл, судлагдсан байдал дутуу
7	Гуулин бурхан	59.13.2	2	59.13.1 өн-29, өр-19, жин-1.185гр, 59.13.2 өн-41, суурин өн-7.5 Суурь дм-18 Жин-1.670			Үнэт	Дэмжээгүй УБМС-ийн дугаар, үндэслэл, судлагдсан байдал дутуу
8	Бух ноолдооны шалбуур	85.25	1	Салтаа өр-35 Бүсэлхийн өр-51	"Монголчуудын бөхийн соёл" Олон улсын эрдэм шинжилгээний II бага		Үнэт	Дэмжээгүй УБМС-ийн дугаар,

				Өн-35		хурал дээр Монгол Улсын Боловсролын Их Сургуулийн багш Доктор, дэд профессор На.Сүхбаатарын тавьсан илтгэл		үндэслэл, дутуу
9	Хэт бэл	03.12	1	У-16 Өр-9			Үнэт	Дэмжээгүй УБМС-ийн дугаар, үндэслэл, дутуу
10	Тод үсгийн модон бар	80.81	1	урт-44.5 өр-5.5 зу-1.5		Энэхүү бар нь 1980 онд үзмэр цуглуулгаар авсан. 1,5 х 45 х 5,8 см хэмжээтэй хоёр талдаа тод бичвэр бүхий хус модны хоёр талд ширхэгийн дагуу тарни сийлсэн. Мөр хоорондын зай 0,3 см, 66 мөртэй. Тод үсгийн модон бар нь “өнөөгийн байдлаар ОХУ-д 1, франц улсад 1, Увс аймгийн музейн сан хөмрөгт 1” байдаг цөөхөн соёлын биет өвүүдийн нэг болно. Эрдэмтэн Х.Лувсанбалдан болон Увс аймгийн музейн захирал байсан Г.Жамъян нар судалгааны эргэлтэнд оруулж олон төрлийн тарни сийлсэн тарнийн бар болно хэмээн тодорхойлсон байдаг.	Үнэт	Дэмжээгүй УБМС-ийн дугаар, үндэслэл дутуу
НИЙТ 10 ДЭСИЙН 12 ШИРХЭГ								

“ҮНЭТ ДУРСГАЛТ ЗҮЙЛИЙН ЗЭРЭГЛЭЛД НЭР ДЭВШҮҮЛЭХ” ҮЗМЭРИЙН ЖАГСААЛТЫН ТӨСӨЛ

ХӨВСГӨЛ АЙМГИЙН ОРОН НУТАГ СУДЛАХ МУЗЕЙ								
Д/д	Үзмэрийн нэр	Хувийн дугаар	Тоо ширхэг	Хэмжээ	УБМС-ийн дугаар РСН (прораммын)	Судлагдсан сурталчлагдсан байдал	Саналын үндэслэл	СӨҮТ-ийн санал
1	Хаадын угсаа залгамжилсан угийн бичиг	Ү.49.01	1	71x71 см	6701ХӨМ0052 9	Чулуун. С. Шинээр олдсон Халхын дөрвөн аймгийн ноёдын хүрдэн зураг. УБ., 2011. "Халхын засаг ноёдын түүхэнд холбогдох нэгэн шинээр олдсон гэрийн үеийн бичмэл" илтгэл, Илтгэгч: Түүхийн ухааны дэд доктор Хар адуутан С.Чулуун. Монголын музейн шилдэг үзмэрийн дээжис III УБ., 2014, 358 дугаар тал. 2005 оноос байнгын үзүүллэгийн танхимд дэглэгдэж үзэгчийн хүртээл болж байсан бөгөөд 2022 оноос өнөөг хүртэл Чингис хаан үндэсний музейн байнгын үзүүллэгийн танхимд түр гэрээгээр сурталчлагдаж байна. Монголын музейн шилдэг үзмэрийн дээжис УБ., 2014, 358 дугаар тал. Хөвсгөл аймгийн музей Үзмэрийн дээжис УБ., 2021 он, 116-118-р тал.	Эх хувь, эх төрх бүрэн бүтэн байдлаа алдаагүй, түүх, соёл, шинжлэх ухаан, танин мэдэхүйн өндөр ач холбогдолтой үндэсний уламжлалт аргаар бичигдсэн ховорт тооцогдох угийн бичиг. Хөвсгөл аймгийн хэмжээнд одоогоор олдсон нэг, эх хувь үзмэр юм.	Дэмжсэн
2	Хүрэл буга	Ү.62.12	1	У-6,5см, өр - 4см, сэнжний	6701ХӨМ0017 9	Монгол Улсын түүх, тэргүүн боть УБ., 2004,	Эх хувь, эх төрх бүрэн бүтэн байдлаа алдаагүй, түүх, соёл,	Дэмжсэн зураггүй

				у-1см, жин-25гр		164 дүгээр тал. Монголын музейн шилдэг үзмэрийн дээжис УБ., 2014, 356 дугаар тал. Хөвсгөл аймгийн музей Үзмэрийн дээжис УБ., 2021 он, 100-р тал.	шинжлэх ухаан, танин мэдэхүйн өндөр ач холбогдолтой. Ур хийцийн хувьд ховорт тооцогдох үзмэр.	
3	Хүдрийн хайлш цутгагч	Ү.62.14	1	У-18см, өн - 11см, амсрын дм -7см, ёроолын дм - 10см, бариулын у - 9см, жин-2600гр.	6701ХӨМ0022 9	Монголын музейн шилдэг үзмэрийн дээжис III., УБ., 2014. 354 дүгээр тал, Хөвсгөл аймгийн музей Үзмэрийн дээжис УБ., 2021 он, 106-р тал,	Эх хувь, эх төрх бүрэн бүтэн байдлаа алдаагүй, түүх, соёл, шинжлэх ухаан, танин мэдэхүйн өндөр ач холбогдолтой. Хүрлийн түрүү үеийн ахуйн хэрэглээний болон металл хайлуулах, цутгах зориулалттай. Ховорт тооцогдох үзмэр.	Дэмжсэн
4	Хүрэл хутга	Ү.ХӨМ2014 .3.1	1	жин -29.53 гр, у-14,5 см.	6701ХӨМ0184 3	ШУА -ийн Түүх, археологийн хүрээлэнгийн археологийн төвийн ЭШ-ний ажилтан Ц.Амгалантөгс, Хүннү ба эртний түүхийн судалгааны салбарын ЭШ-ний ажилтан Л.Ишцэрэн, Күюүшү их сургуулийн доктор Т.Мацүмото нарын харьцуулалт ажиглалтын судалгаагаар НТӨ 15-11 дүгээр зуун гэж он цагийг тодорхойлсон.	Эх хувь, эх төрх бүрэн бүтэн байдлаа алдаагүй, түүх, соёл, шинжлэх ухаан, танин мэдэхүйн өндөр ач холбогдолтой. НТӨ 15-11 дүгээр зуун.	Дэмжсэн
5	Хүндрүүлэгч	Ү.57.07	1	дм-9см, өн-5,5см, жин-530гр	6701ХӨМ0022 6	Монголын музейн шилдэг үзмэрийн дээжис III УБ., 2014, 354-р тал. Хөвсгөл аймгийн музей Үзмэрийн дээжис УБ., 2021 он, 106-р тал,	Эх хувь, эх төрх бүрэн бүтэн байдлаа алдаагүй, түүх, соёл, шинжлэх ухаан, танин мэдэхүйн өндөр ач холбогдолтой.	Дэмжсэн
6	Хаш чулуун сух	Ү.63.14	1	У-13см, өр-5см, жин-120гр	6701ХӨМ0022 4	Монгол музейн үзмэрийн дээжис III., УБ., 2014. 354 дугаар тал. Хөвсгөл	Эх хувь, эх төрх бүрэн бүтэн байдлаа алдаагүй, түүх, соёл,	Дэмжсэн

						аймгийн музей Үзмэрийн дээжис УБ., 2021 он, 106-р тал,	шинжлэх ухаан, танин мэдэхүйн өндөр ач холбогдолтой.	
7	Жалханз хутагтын Төвөд намтар	Ү.94.01	1	Хуудасны у-22см, өр-9см бичвэрийн у-18см, өр -7 см, 110 ш, хуудас жин-145гр	6701ХӨМ0014 0	Лхасүрэн. А. Цагаан лянхын баглаа сайн чуулганы хаалгыг нээгч. УБ., 1994 он, Лааган.Б. Жалханз хутагт Д.Дамдинбазар. УБ., 1994, Нямаа. М. Хөвсгөл аймгийн түүх. УБ., 2012, Бурхан Шашны Их Сургууль Гэвш Ш.Дашдондог зэрэг эрдэмтэд судалсан байна. Музейн байнгын үзүүллэгийн танхимд дэглэгдэн үзэгчийн хүртээл болж байна. Цахимаар сурталчилан таниулах үйл ажиллагаа байнга хийгддэг.	Эх хувь, эх төрх бүрэн бүтэн байдлаа алдаагүй, түүх, соёл, шинжлэх ухаан, танин мэдэхүйн өндөр ач холбогдолтой.	Дэмжсэн
8	Ганжуурын 108 боть	Ү.69.20	111	1 судрын хэмжээ у - 61см, өр - 12см, зуз -6см жин -1890гр	6701ХӨМ0131 2	Монголын Урлагийн зөвлөл. Монголын Сүм Хийдийн Түүхэн овчоо Төсөл. 2007, Батбилэг Ц. Галтын нэвтэрхий толь II. УБ., 2014. Нямаа. М. Хөвсгөл аймгийн түүх. УБ., 2012, Монгол музейн үзмэрийн дээжис III., УБ., 2014. 372 дугаар тал. Хөвсгөл аймгийн музей Үзмэрийн дээжис УБ., 2021 он, 17-р тал. https://mongoliantemples.org	Эх хувь, эх төрх бүрэн бүтэн байдлаа алдаагүй, түүх, соёл, шинжлэх ухаан, танин мэдэхүйн өндөр ач холбогдолтой. 20-р зууны эхэн үе, хүрээ барын бүрэн судар.	Дэмжсэн

9	Бөөгийн дээл, гутал	Ү. 08.24.05	1	дээлний у-83см, өр - 66см, хормойн өр-73см, гуталын у-44см, улны у-24см, түрүүний өр - 18см, нийт жин 3355 гр	6701ХӨМ0075 3	Бадамхатан. С. Хөвсгөлийн дархад ястан. УБ., 1965, ШУА-ын Түүхийн хүрээлэн, Кембриджийн Их Сургууль Монгол ба дотоод Ази судлалын төв. Монголын Угсаатны зүйн хээрийн судалгааны эх хэрэглэгдэхүүн. УБ., 2011, Музейн байнгын үзүүлэлгийн танхимд дэглэгдэн үзэгчийн хүртээл болж байна. Цахимаар сурталчлан таниулах үйл ажиллагаа байнга хийгддэг.	Эх хувь, эх төрх бүрэн бүтэн байдлаа алдаагүй, түүх, соёл, шинжлэх ухаан, танин мэдэхүйн өндөр ач холбогдолтой. Аймгийн алдартай удган Охижий гэх хүний иж бүрэн хуяг өмсгөл. 1820-оод оны үед хийж 1950 –аад он хүртэл хэрэглэгдэж байсан.	Дэмжсэн
10	Монгол хөзөр	Ү.66.12	1	дм -11см өн -12см, өр - 11см, нийт -125гр	6701ХӨМ0005 0	Бадрал. С. Урлах эрдэм сэтгүүл. Монгол цаасан тоглоомын зураг дүрслэл. УБ., 1999 Хөвсгөл аймгийн музей Үзмэрийн дээжис УБ., 2021 он, 94-р тал, Хөвсгөл дүрслэх урлаг-70 УБ., 2017	Эх хувь, эх төрх бүрэн бүтэн байдлаа алдаагүй, түүх, соёл, шинжлэх ухаан, танин мэдэхүйн өндөр ач холбогдолтой. Ур хийцийн хувьд ховорт тооцогдох үзмэр.	Түдгэлзсэн
11	Халх эмэгтэйн толгойн боолт	Ү.59.03	1	1. дм-15 см, 2. 4,5x18 см, 4,5x18 см, 3. 7,5x9,6 см, 7,5x9,6см, 4. 3,4x4,5 см, 3,4x4,5хсм, 5. 26,3x6 см, 26,3x6 см, жин-2200гр.	6701ХӨМ0000 3	Батбилэг. Ц. Далай Чойнхор вангийн урчууд. Мөрөн., 1995, Зинаминдар. Б. Сайн Ноён Хан аймгийн Далай чойнхор вангийн хошуу, түүхийн дархчууд. УБ., 2007 он, Монголын музейн үзмэрийн шилдэг үзмэрийн дээжис III., УБ., 2014. 364 дүгээр тал.	Эх хувь, эх төрх бүрэн бүтэн байдлаа алдаагүй, түүх, соёл, шинжлэх ухаан, танин мэдэхүйн өндөр ач холбогдолтой. Далай Чойнхор вангийн урчуудын бүтээл, ур хийцийн хувьд ховорт тооцогдох иж бүрэн үзмэр.	Дэмжсэн
12	Завъяа	Ү.83.08	1	Нийт өн-30см, жин-1820, биеийн өн-	6701ХӨМ0002 1	Батбилэг. Ц. Далай Чойнхор вангийн урчууд. Мөрөн., 1995,	Эх хувь, эх төрх бүрэн бүтэн байдлаа алдаагүй, түүх, соёл, шинжлэх ухаан, танин мэдэхүйн	Дэмжсэн

				22см, өр-36см, биеийн өр-20,5см, амсар дм-10см, ёроол дм-15,5см, жин-1550гр, таг дм-11см, өн-8см, жин-240гр		Зинаминдар. Б. Сайн Ноён Хан аймгийн Далай Чойнхор вангийн хошуу, түүхийн дархчууд. УБ., 2007 он, Монголын музейн шилдэг үзмэрийн дээжис III. УБ., 2014. 368 дугаар тал. Хөвсгөл дүрслэх урлаг-70 УБ., 2017 он, 145-р тал, Хөвсгөл аймгийн музей Үзмэрийн дээжис УБ., 2021 он, 52-р тал.	өндөр ач холбогдолтой. Далай Чойнхор вангийн алдарт дархан Ч.Ерэнтэйн бүтээл, ур хийцийн хувьд ховорт тооцогдох үзмэр.	
НИЙТ 12 ДЭСИЙН 122 ШИРХЭГ								

“ҮНЭТ ДУРСГАЛТ ЗҮЙЛИЙН ЗЭРЭГЛЭЛД НЭР ДЭВШҮҮЛЭХ” ҮЗМЭРИЙН ЖАГСААЛТЫН ТӨСӨЛ

ХЭНТИЙ АЙМГИЙН МУЗЕЙ								
Д/д	Үзмэрийн нэр	Хувийн дугаар	Тоо ширхэг	Хэмжээ	УБМС-ийн дугаар РСН (прораммын)	Судлагдсан сурталчлагдсан байдал	Саналын үндэслэл	СӨҮТ-ийн санал
1	Солир	90-9	1	550.000гр Өн:79 Өр:59 Зу:42	2301ХЭМ0092 2	2010 оны 7-р сард профессор, химич, сэтгүүлч Г.Гонгоржав түүнээс нэгээхэн жижиг дээж авч ШУТИС-ийн Дулааны Техник Үйлдвэрийн экологийн хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний тэргүүлэх ажилтан, доктор Б.Цэндээтэй хамтран химийн найрлагыг Геологийн төв лабораторид рентгенфлуоресценцийн спектрометрийн физик-хими болон химийн сонгомол аргаар (4.5.6) 2 удаа хийсэн шинжилгээний дүнгийн дунджийг хувиар илэрхийлж, ОХУ-ын "Маркова", "Одесса", "Полуямки" зэрэг чулуун солир (7)-ын химийн найрлагатай харьцуулсан байдаг.	Хэнтий аймгийн музейд Монгол улсын хэмжээнд олдоод байгаа чулуун солирын хамгийн том нь, төмөр ба чулуун солируудаас “Аж Богд-2” /583 кг/ солирын дараа 2-т орох солир хадгалагдаж байгааг шинжлэх ухааны ул суурьтай судалгаагаар баталж өгсөн болно. Энэ судалгаа нь тус үзмэрийн нэр хүндийг өргөсөн төдийгүй шинжлэх ухааны судалгаанд нээлт болохуйц цоо шинэ мэдээ мэдээллийг эрдэм шинжилгээний эргэлтэд оруулснаараа чухал ач холбогдолтой юм. Судлаачид одоогоор солир анх олсон газрын нэрээр “Галшар-Түвшинширээ” хэмээн нэрлээд байна. Мейсоны ангилалын "Н" хэв шинжийн солирт хамаарагдана.	Дэмжсэн
2	Пийсүү чулуун аяга	89-04	2	Өн:7.5см Дм:16.3см	2301ХЭМ0008 1		Сэцэн хан(20 дахь Сэцэн хан) Навааннэрэн(Чингис хааны 19 дүгээр үеийн ач, Халхын анхны Сэцэн хан Шолойгоос хойш 20	Дэмжсэн Судлагдсан сурталчлаг

							дахь үе буюу сүүлчийн удаа хаан ширээ залгамжилсан нь алтан ургийн тайж Цэрэндондовын хөвүүн) хэрэглэж байсан гэж үздэг. Сэцэн ханы ордонд Навааннэрэнгийн хэрэглэж байсан эд зүйлс цөөнгүй хадгалагдаж үлдсэн байдаг бөгөөд тэдгээрийн нэг энэхүү пийсүү чулуун хос аяга юм. Уг хос аягыг 1900 оны эхэн үед Сэцэн хан Навааннэрэн арван хомтой тэмээний хөлсөөр хийлгэж байжээ. Аймгийн музейд хадгалагдах пийсүү чулуун аягыг 1989 онд музейд үзмэр болгон авсан.	дсан байдал дутуу
3	Хошуу наадам	ХЭМ2019.2 .1	1	Урт:21см Өр:5.8см	2301ХЭМ0136 5	Ж.Саруулбуян “Сэцэн ханы хүлэг” 1997 он	Хошуу наадам зураг нь Сэцэн хан аймгийн Бишрэлт вангийн хошууны ноён, зураач, хүлэг шинжээч Хардэл жанжин бэйс, олноо Өвгөн ноён хэмээн алдаршсан М.Пүрэвжавын зурсан эх зураг. Энэхүү бүтээл нь хус модны ар, өвөр хоёр талд дүрслэлтэйгээрээ онцлог бөгөөд зургийн өвөр талд хуучин Бишрэл вангийн хошуу одоогоор Галшар сумын Их Арт уул, наадмын том асарт өвгөн ноён өөрийгөө дүрслэн буулгасан гэж нутгийн хөгшчүүд хуучилдаг.	Дэмжсэн
НИЙТ 3 ДЭСИЙН 4 ШИРХЭГ								

“ҮНЭТ ДУРСГАЛТ ЗҮЙЛИЙН ЗЭРЭГЛЭЛД НЭР ДЭВШҮҮЛЭХ” ҮЗМЭРИЙН ЖАГСААЛТЫН ТӨСӨЛ

Г.ЗАНАБАЗАРЫН НЭРЭМЖИТ ДҮРСЛЭХ УРЛАГИЙН МУЗЕЙ								
Д/д	Үзмэрийн нэр	Хувийн дугаар	Тоо ширхэг	Хэмжээ	УБМС-ийн дугаар РСН (прораммын)	Судлагдсан сурталчлагдсан байдал	Саналын үндэслэл	СӨҮТ-ийн санал
1	Очир баригч, 4.2.1.1 Танка	76.16.490	1	Өргөн: 40см, Өндөр: 56.5см, Хэмжээ: Хүрээ торго дээд өр-56,5 см доод өр-52 см	1125ДҮМ00131	-Монголын бурхны шашны урлаг I боть -Монголын музейн шилдэг бүтээлээс/ 525-р тал	Бүтээлийн дүрслэл: Амирлангуй дүрт Доржсэмба бурхны лагшингийн өнгө цагаан, 1 тэргүүн, 2 мутартай. Баруун мутартаа очир, зүүндээ хонх барин очир суудлаар саран дэвсгэрт бадам цэцгэн суурин дээр юүмийн хамт оршино. Юүм Чойенванчүгма хоёр мутартаа махир хутга, идээтэй гавал аяга барьж Доржсэмба бурхны хүзүүгээр тэвэрчээ. Хоёул таван дэлбээт титэм бүхий бурхдын таван зүйлийн чимэг зүүж, ногоон хадаг ороон, лагшингаас нь шар алтан гэрлэн туяа цацрах болой. Бүтээлийн дээд хэсгийн дүрслэл: Орой дээр нь алтан суварга, баруунаа бурхан багш хийгээд ханьцашгүй тарнийн ёсны догшин шүтээн Дэмчиг, зүүнээ Жигжид, Сандуй бурхад үүлэн дунд заларна. Голын хоёр талын дүрслэл: Доржсэмба бурхны хоёр талын зүүнд Аюуш, баруунд Гүнрэг бурхад байна. Бүтээлийн доод талын дүрслэл: Доод талын зүүнд Манал, баруунд Минтүг бурхад. Төв доор нь урсгал	Дэмжсэн

						<p>голоос урган гарсан цагаан бадам цэцгийн дэлбээнээ гадаад таван тахил болох толь, билба жимс, бийваа хөгжим, дун, хадаг тэргүүтэнг залжээ.</p> <p>Бүтээлийн өнгө: Бүтээлд ногоон, цагаан, улаан өнгө голлон, тэнгэрийн гурван чимэг нар, сар, үүл, газрын гурван чимэг уул, ус, мод зэргийг дүрсэлсэн байна. Бурхадын гэрлэн бие, чимэг зүүсгэл, бадны дэлбээ, гадаад тахил зэрэгт алт өргөсөн.</p> <p>Бүтээлийг хүрээлсэн торго: Уг бүтээлийг хүрэн өнгийн хээгүй торгоор хүрээлэн, зурагтай нийлсэн захад гараар томсон цагаан өнгийн нарийн зээг тавьж тойруулан чимсэн ба дөрвөн буландаа товгор угалзтай, алтан боронзон будаг бүхий модон жаазанд хийсэн байна</p>	
2	Дүншигийн 35-н бурхан, 4.2.7 Зээгт наамал	69.45.20	1	Өргөн: 1245см, Өндөр: 194см, Хэмжээ: Хүрээ торго: өн-270см, өр-1280см.	1125ДҮМ00108	<p>Ү.Дашням,Д.Гангаа. Торгон зураг., УБ.2000</p> <p>Энэхүү бүтээлийг Их хүрээний Тойсүмлингийн аймгийн Лувсандорж, Зоогийн аймгийн Хасгомбо нарын хар зургаар Их хүрээний Сангайн аймгийн үйлчид ХХ зууны эхэн үед өөрсдийн сайн дурын хөрөнгөөр бүтээсэн гэдэг. Энэ бүтээлийн өвөрмөц онцлог нь хөрөг дүрүүдээс гадна “Нэг харахад цэцэг навч эрээлсэн дэлгэр сайхан зуны улиралд Монгол орны онгон байгалийг санагдуулмаар үзэсгэлэн төгс болжээ” хэмээн Урлаг судлаач Дашням дурджээ. “Дүншигийн 35</p>	Дэмжсэн

							бурхан” хэмээх энэхүү бүтээл нь XX зууны эхэн үеийн торгон дээр торгоор зээглэн маш нарийн урласан монголын сүрлэг зээгт наамлын гайхамшигт бүтээлүүдийн нэг юм	
НИЙТ 2 ДЭСИЙН 2 ШИРХЭГ								